

**JAK SI VYPĚSTOVAT
NA ANGLICKÉ ZAHŘÁDCE
ČESKÉHO TRPASLÍKA**

HANA PARKÁNOVÁ-WHITTON

Mladá fronta

**JAK SI VYPĚSTOVAT
NA ANGLICKÉ ZAHRÁDCE
ČESKÉHO TRPASLÍKA**

HANA PARKÁNOVÁ-WHITTON

Mladá fronta

Copyright © Hana Whitton, 2005, 2013

Photography © Paul Whitton, 2005

ISBN 978-80-204-2903-2

*Tuto knížku věnuji svému skvělému manželu Paulovi, s nímž
mě opravdu baví svět!*

Poznámka autorky

Příběhy v této knížce se sice zakládají na prožitých událostech, prošly nicméně fikčním tvůrčím procesem, a proto je veškerá podobnost se žijícími osobami či skutečnými situacemi a událostmi čistě náhodná.

NĚKOLIK SLOV ÚVODEM...

Bylo mi čtyřicet devět a právě jsem razantním a rychlým řezem ukončila dlouhodobý vztah ještě včas, než se stačil vyvinout ve vleklou a únavnou zášť.

A snad také ještě včas, abych začala nový a kvalitní život, který mi předtím rozhodně nehrozil.

Tedy ne že bych do něčeho podobného měla chuť. Na-tožpak energii. Při těch myšlenkách jsem začala píchat slámkou do tenkého kolečka citronu, neboť si na můj vkus až příliš bezstarostně a vesele plul po hladině toniku, který jsem si objednala. Seděla jsem v pražské kavárně Slavia a čekala na svého anglického kolegu Paula. Občas ho služební cesta zavedla do Prahy. A pak nás společné pracovní zájmy svedly jednou za dva tři roky dohromady na jednání.

Měla jsem na sebe vztek, že před důležitou pracovní schůzkou nedokážu potlačit soukromé problémy. Vždy jsem něco podobného považovala za naprosto nepřípustné a zcela neprofesionální. Měla jsem to odvolat! zuřila jsem v duchu a popohnala lenivý citron k dalšímu kolečku po hladině.

„Dneska jste nějak vážná!“

Vzhlédla jsem. Shlížely na mne Paulovy laskavé oči. Spadla ze mne nepředstavitelná tíže, protože jsem si náhle uvědomila, že před tímhle chápavým a lidským člověkem nemusím nic zastírat.

„Udělal jsem právě jedno závažné životní rozhodnutí. Je správné, to vím, ale není tím o nic lehčí,“ přiznala jsem se. Měla jsem náhle pocit, že Paul je jediný člověk na celém světě, kterému se mohu svěřit.

Paulovi se na tváři rozlilo překvapení. „To je zajímavé, já také,“ odpověděl. „A pocity mám úplně totožné, to mi věřte!“

Seděla jsem opět v kavárně Slavia a opět brčkem pošťuchovala tenké kolečko citronu, neboť se líně pohupovalo na hladině toniku, který jsem si objednala. Venku na ulici, za velkou skleněnou tabulí, spěchaly tramvaje a radostně zvonily. Nad řekou se tyčil úchvatný obrys Hradčan.

„A nebude se ti po Praze stýskat?“ zeptal se Paul a zahleděl se přes Vltavu směrem k Hradu. Od našeho posledního rozhovoru uplynuly dva roky.

Položila jsem mu dlaň na ruku. Bylo tak příjemné cítit teplo, které z ní sálalo a přelévalo se do mne.

„Už dávno jsem pochopila, že člověk má opravdový domov jenom s tím, koho miluje,“ řekla jsem. Znělo to sice poněkud vznešeně, ale byla to pravda ověřená zkušeností. V období, kdy jsem se zmítala ve vlastních problémech i nerozhodnosti a nevěděla přesně, co udělat, se mi naskytla možnost působit krátce jako překladatelka v Číně. Po nějakou dobu jsem tam také přednášela na univerzitě. „Do Číny? No ty ses úplně zbláznila!“ vyděsila se má matka. Nezapomenu

nikdy na ten starostlivý výraz v jejích jindy veselých, živých, oříškově hnědých očích. „Před problémy tam neutečeš!“

V tom měla sice pravdu, nicméně Čína mi poskytla řadu úžasných poznatků. Jedním z nich bylo právě uvědomění si toho, že skutečný domov má člověk pouze mezi lidmi, které má rád a kteří milují jeho.

Po čínském intermezzu jsem si byla víc než jistá, že v Anglii už nebudu nikdy trpět smutkem po domově, budu-li mít Paula po boku. Po Praze, mém rodném městě, kde jsem prožila vlastně celý život, se mi možná občas zasteskne. Asi spíš ano, než ne. Ale z mé rodiny už nikdo nežil, s výjimkou hrstky letitých vzdálených tetiček a strýčků. A s přáteli jsem byla stejně i v Praze pro neustálý nedostatek času většinou ve styku pouze e-mailem.

Venku se rozzářilo ostré prosincové slunce a jeden jeho paprsek se odrazil od plošky diamantu v zásnubním prstenu, který mi Paul včera navlékl na prsteník. Zálibně jsem se na prstýnek zahleděla. Nikdy jsem tak krásný šperk neměla! Úzký kroužek z tmavě žlutého kovu zdobil diamant zasazený v korunce, který nyní v chladném slunci oslnivě a jásavě zářil.

Zdálo se mi neuvěřitelné, že od našeho prvního setkání ve Slavii uplynuly dva roky. A my chystali svatbu a já se měla za Paulem odstěhovat. Do Anglie.

A pak jsem si do Slavie zašla už sama, jen se rozloučit, naposledy se odtamtud podívat na Hradčany a projít se po Praze. Dívala jsem se na kalnou vodu, která se hnala pod mostem, ale v myšlenkách jsem už byla jinde, na *ferry*, které mě s Paulem převáželo k doverským útesům, k našemu

novému společnému životu. Opět jsem proháněla brčkem kolečko citronu, tentokrát v minerálce, ale nevkládala jsem do toho duši. Nedokázala jsem nikde klidně posedět, protože jsem už nastartovala ten opojný motor nového života a byla jsem plná energie a plánů do budoucna.

Rychle jsem vyběhla z kavárny a zamířila k tramvaji. Chtěla jsem se před odjezdem podívat naposledy na prosecký hřbitov, kde pod vysokými, letitými stromy odpočívají pod mramorovou deskou zapuštěnou do hebkého trávníku všichni ti, kteří mi byli nejdražší, než jsem potkala Paula.

Kapesníkem jsem otřela zaprášenou desku a položila na ni malou kytičku, kterou jsem koupila ve vedlejším zahradnictví.

„To by mě tak zajímalo, co byste tomu všemu říkali,“ oslovila jsem polohlasem ty svoje lidi. „Vždycky jste věděli, že jsem lehce šílená, ale že jsem takhle šílená, to jste fakt netušili!“ Do očí mi vhrkly slzy. Rodina mne opravdu, i když s láskou, považovala za enfant terrible. Kuriózně proto, že jsem byla pořád zahrabaná v knihách a rozhodla se studovat filozofickou fakultu.

„Máš podobné starosti zapotřebí?“ promlouvala mi občas matka rozšafně do duše, když jsem se učila před zkouškami pozdě do noci. „Kdyby ses vyučila na kadeřnici, tak máš život lehčí! Podívej na Janičku odvedle! Skončí v pět, starosti žádné, a ještě dostane slušnou diškreční!“ Dodnes vlastně nevím, jestli to myslela vážně, nebo jestli to byl jeden z žertíků, kterými jsme se vzájemně častovaly.

Horká slza mi klouzala po tváři a pak se mi chvilku nerozhodně pohupovala na bradě. „Zamáčkni slzu, dítě!“ Jako bych zase slyšela matčin hlas. Sbíraly jsme podobné obraty,

a zejména zamačkávaní slzy v nás vyvolávalo bujaré veselí. Byla to naše společná obrana před smutkem, který nás často zaplavoval po tátově předčasné smrti.

A tak jsem zamáčkla slzu a obrátila se k odchodu. Na konci hrboлатé cestičky vydlážděné nerovnými kameny a porostlé řídkou trávou, která vzdorovala zimnímu nečas, jsem se u velkého zrezivělého koše přetékaajícího opršelymi věnečky otočila.

„Já zase přijedu!“ slíbila jsem jim. Vykročila jsem do aleje starých vzrostlých stromů, jejichž zčernalými zkroucenými větvemi pronikalo slabé, ale ostré slunce posledního lednového dne a pruhovalo tak zlatě stezku přede mnou. Mířila jsem ven a do nového života.

Když si pro mne druhý den přijel ve svém vesele červeném citroenu Paul, měla jsem už sbalený kufr s tím nejnutenějším. Laptop, slovníky a pár nejmilejších knížek. Svatební šaty visely nad tou nevelkou hromádkou na ramínku, zakryté vrstvami igelitu. Nejen aby se nepomačkaly, ale Paul je nesměl před svatbou spatřit. Taková je anglická tradice, ale nevím, jestli i česká. Koupila jsem je na poslední chvíli, v okamžiku, kdy jsem to už uždavala a uvažovala, že si je pořídím v Anglii. Právě jsem o tom přemýšlela – zrovna jsem procházela pasáží Lucerna –, když vtom jsem jen čirou náhodou pozdvihla oči. A tam jsem je spatřila! Nádherné svatební šaty v obchodě v patře, jedny vedle druhých. Vyběhla jsem nahoru a vychrlila historku o tom, jak se budu vdávat a nemám šaty a za pár dní odjízdim a „co já teď jen budu dělat“, dvěma milým mladým prodavačkám, které byly na podobné hysterické výlevy jistě zvyklé. Pomohly mi

vybrat dlouhé bílé šaty s lodičkovým výstřihem, s dlouhou zvonovou sukní zdobenou v rozparku jemnou poloprůsvitnou látkou, šaty byly krásné svou jednoduchostí a padly mi jako ulité. Ty dvě hodné duše mi ještě pomohly s výběrem doplňků a usadily mne do taxíku, abych tu nadýchanou nádeheru nepomačkala.

Paul byl sice po dlouhé cestě autem unavený, ale celý jen zářil. V laskavých hnědých očích mu za skly brýlí hrály veselé jiskřičky.

„Tak připravena?“ zvolal a popadl mne do náruče.

„Připravena!“ zajásala jsem.

A tak jsme se spolu vypravili na společnou cestu. A nejen do Anglie.

KAPITOLA PRVNÍ

BÍLÉ ÚTESY DOVERSKÉ

Silnice se před námi odvíjela jako nekonečná šedivá stuha. Vezli jsme se v Paulově červeném citroenu, povídali si a mlsali všelijaké lahůdky, které jsem připravila na cestu. Než jsme se nadáli, vystřídala měkkou češtinu, která se linula z autorádia, němčina. Cesta přes Německo probíhala hladce do okamžiku, kdy se přihnala jakási příšerná směs předjarní bouře a vánice. Museli jsme výrazně zpomalit a opatrně jsme se pak prodírali závějemi, které se před námi vmžiku začaly na vozovce tvořit. Zapadané příkopy kolem silnice lemovaly doslova desítky uvízlých mercedesů a BMW, jejichž řidiči se rozhodli počasí ignorovat.

Úplně vyčerpaní jsme se doslimáčili na belgické hranice. Do půlnoci mnoho nechybělo. V motorestu jsme si dali vydatnou, i když lehkou večeři a poseděli u šálků silné kávy. Začala jsem mít o Paula velký strach. Cesta byla opravdu dlouhá a náročná, i bez té sněhové vánice. Dříve jsem si to nedovedla představit. Musel být už příšerně unavený.

„Nechceš tady někde raději přenocovat?“ zeptala jsem se starostlivě.

„Ne! Chci, abychom už byli doma!“ usmál se na mne a sevřel mi prsty ve svých. „Neboj! Takovéhle vzdálenosti jsem zvyklý zdolávat pravidelně!“ Mé obavy mu zjevně neunikly.

I já jsem už toužila být doma, tedy v Janetině zahradním domku, který se mi měl stát provizorním domovem před svatbou. S Janet jsem se znala z mnoha setkání na veletrzích, v nakladatelstvích a z překladatelských konferencí. V nakladatelské sféře působila celý život. Občas jsem u ní bydlela, když mne práce zavedla do Anglie a já se pak chtěla ještě nějaký ten den zdržet. A pokud zase Janet zavítala do Prahy, pak byla mým milým hostem. Intenzivně jsme si e-mailovaly, a pokud jsem řešila nějaký překladatelský oříšek, Janet mi vždycky přispěchala na pomoc.

Když jsem o ní ale chtěla Paulovi něco bližšího povědět, tak jsem si vlastně uvědomila, že ji téměř neznám. Janet mi v praxi předvedla ukázkou typické anglické zdrženlivé odtahitosti – byly jsme sice kamarádky, ale její soukromí bylo jen její. Věděla jsem pouze to, že o oba rodiče přišla při nějaké tragické nehodě a že má bratra, který žije ve Skotsku. Janet po rodičích zdědila obrovský georgiánský dům na předměstí Oxfordu. Obklopovala ho velikánská zahrada s prostorným zahradním domkem, který si Janet nechala předělat na pracovnu. Většinou ho však pronajímala potřebným duším, přes léto studentům, jindy kolegům, kteří do Oxfordu zavítali. V tom nádherném georgiánském domě však bydlela sama, i když se jednou letmo zmínila, že kdysi byla vdaná. Její dospělé děti žily v cizině a navštěvovaly ji zřídkakdy, stejně jako její starší bratr, i když je všechny pojilo hezké a pevné pouto.

Janet byla žena neurčitého věku, řekla bych tak kolem padesátky, ale díky své štíhlé postavě, krátkým vlasům, a hlavně nevyčerpatelné zásobě neutuchající energie působila úžasné mladistvým dojmem.

Když jsem se jí zeptala, zda bych se u ní mohla ubytovat a ze zahradního domku řídit přípravné akce před svatbou, bez řečí přikývla. Řekla mi, ať si Paul vyzvedne klíče od domku, až pro mne pojedě, a nastěhovat že se můžu, jak mi to bude vyhovovat.

Z vyhřátého motorestu se nám do nepohody venku dvakrát nechtělo, ale nemohli jsme ztrácet čas. Zvedli jsme se od stolku a zamířili k plně naloženému Citroenu.

Belgií jsme projeli po dálnici, která vedla příjemným, byť jednotvárným zeleným tunelem stromů, který teď v noci vytvářel oproti obloze hrozivou černou kulisu, a ve chvíli jsme byli ve Francii.

Únava na nás na oba dolehla plnou silou. Museli jsme být na cestě dobrých šestnáct hodin. Nedokázala jsem spočítat, vše mi splývalo v omamující mlze, která byla předzvěstí spánku. Ten jsem si však nemohla dovolit. Připadalo mi to nefér vůči Paulovi, který bez reptání řídil dál.

Vlny únavy jsou skutečně zajímavý jev – před Calais do nás totiž vjel opět život a zcela nepochopitelně nás zaplavil nový příliv energie. Chytili jsme druhý dech.

Paul před vjezdem na *ferry* bodře zažertoval plynulou francouzštinou s francouzskými celníky a vysvětlil jim, kam že se to ženeme s tou kupou svršků a českého nábytku, který se nám podařilo rozšroubovat a nakonec i vervat do auta. Paulův Citroen Picasso byl na převážení těžkých břemen

ideální a oba nás pokaždé zaskočilo, kolik se nám toho do něj podařilo vměstnat, i když na stěhování kusů nábytku zrovna vhodný nebyl.

Sotva Francouzi zaslechli zmínku o svatbě a zahlédli mou bílou svatební róbu přitisknutou na zadní okénko, hned se trošku galantně, trošku lascivně rozesmáli a byli samé *olala* a odmávali nás na loď.

Ferry bylo obrovské. Na tak velkém přivozu jsem se dosud neplavila, i když jsem jich už pár zažila. Připomínalo velikánský plavící se dům, nebo spíš několik domů, a spolykalo nepřeborný počet kamionů i osobních aut. Museli jsme si dobře zapamatovat číslo i barvu paluby, kde jsme citroen zaparkovali.

A pak jsme se po strmém, úzkém, krkolomném schodišťátku jali šplhat vzhůru. Prošli jsme kolem lákavých restaurací a obchodů, které však byly vzhledem k pozdní noční hodině zavřené, a pak se po širším schodišti vydali na hlavní palubu. Byly čtyři hodiny únorového rána, a po východu slunce tedy ještě ani památky. Zdánlivě nedozírná rozloha paluby byla osvětlená. Kdesi v černočerné hloubi pod námi šumělo moře. Francouzský břeh zdobil náhrdelník světel, která se ve větru plavně pohupovala. Vpředu vyznačovaly dvě červeně zářící bóje cestu z přístavu. Po proslulých bílých útesech doverských nebylo pochopitelně dosud ani památky. Nad námi se klenula nekonečná temná obloha, posetá blikajícími hvězdami. Občas se z ní sneslo zalkání racka, které připomínalo dětský pláč.

A potom se loď pod námi celá rozechvěla, jako by se změnila v nezrocené zvíře. Jako by ožila. Vyplouvali jsme z přístavu. Paul mě pevně objal kolem ramen.

„Neboj se, my to spolu dokážeme!“ zašeptal.

Věřila jsem mu. Ještě jednou jsem se ohlédla. Břeh se vzdaloval. Ale mířili jsme k novému. Od moře zavál poryv studeného, vlhkého větru, který byl příjemně cítit solí a chaluhami.

„Asi bychom měli jít dolů, na chvílku si odpočinout,“ navrhl Paul. Obrátili jsme se k odchodu, ale v poslední chvíli jsme se zastavili, okouzleni pohledem, který se nám naskýtal. Do přístavu právě vplouvalo jiné *ferry*, které naši loď těsně míjelo. Zdálo se, že se v té tmě plaví po vodě pouze osvětlená okénka kabin a řetízky světel, lemující paluby. Loď táhle, jakoby smutně zahoukala a zvolna se sunula k francouzským břehům.

Sešli jsme dolů do jedné z restaurací, kde měli ještě otevřeno. Vybrali jsme si *fish and chips*, tradiční anglické jídlo, které jsem chtěla už dlouho ochutnat. Byla jsem na ně moc zvědavá, protože se jím literatura jen hemžila. Bylo to ale v podstatě obalené filé s hranolkou a hráškem. Později jsem se měla přesvědčit, že pro chod bez hrášku neexistuje na anglickém stole místo.

Po jídle jsme se pohodlně usadili s šálky kávy na jedné z pohovek, jimiž byla loď příjemně vybavená.

„Měl by sis trochu zdřímnout,“ řekla jsem Paulovi. „Opři se mi o rameno. Já budu bdít na stráž.“

Paul mě poslechl. Uvelebil se mi na rameni. Hlas mu už zabarvil spánek, když mne požádal: „Ale vzbud' mě prosím před Doverem. Rád bych ti ukázal útesy.“

A pak usnul. A já také.

Spala jsem nicméně pouze lehkým spánkem, takovým jako na vodě, což bylo pro danou situaci příhodné rčení.

Okolní dění se mi promítalo do fantaskních a nesouvislých snů. Náhle jsem ucítila, jak mi někdo lehce cloumá ramenem. S trhnutím jsem se probudila. Nade mnou stál stevard a pokoušel se mě probudit. „Za půl hodiny budeme v Doveru, madam,“ oznámil mi, když viděl, že jevíím jakés takés známky života. Ospale jsem na něj mžourala a snažila se uhodnout, zda snad ještě nepatří do jednoho z mých bizarních snů.

Paul se mi choulil k rameni. Zahleděla jsem se do jeho hezké tváře uvolněné spánkem. Sundal si brýle a vypadal bez nich nějak bezbranně. Dlouhé hnědé řasy mu vrhaly na tváře zrůžovělé spánkem obloučky stínů. Vzala jsem ho za ruku a přitiskla si jeho štíhlé prsty k tváři. Paul sebou zavrtěl a ze spánku něco zahučel. Sklonila jsem se k němu a zašep-tala: „Za chvílička budeme v Doveru. Chceš se jít podívat na palubu?“ Slůvko „Dover“ na něj zapůsobilo jako zazvo-nění budíku. Okamžitě otevřel oči a narovnal se na pohovce. Chvilku se rozhlížel kolem sebe, pak se protáhl a pronesl: „Dobré ráno! Ano, pojďme na palubu!“ To už byl dokonale vzhůru. Popadl mne za ruku a táhl mne po schodech na hlavní palubu.

Venku už svítalo. Palubu bičoval studený jitrní vítr a omývaly ji spršky slané vody. Rackům to zjevně nevadilo. Jako kusy starých hadrů povlávali mezi temně šedým mo-řem, které se vzdouvalo v mohutných vlnách korunovaných krajkovím bílé pěny, a téměř stejně ocelově zbarvenou ob-lohou, kterou na východě slabounce ozařovaly první nedu-živě nazlátlé sluneční paprsky. V předjitrním přišeeří se jako sebevrazi vrhali střemhlav se lkavými výkřiky k mořské hla-dině, aby se buď usadili na hřbetě některé z vln a nechali se

pak pohupovat, nebo v příkrém úhlu zase vzlétli od hladiny vzhůru k nebesům.

Zachvěla jsem se trochu, ale pouze zimou. Paul mě objal kolem ramen a pevně mě k sobě přitiskl. Přinutila jsem se myslet na to, že nyní definitivně opouštím svět, který jsem znala. Nějak se mi těmi myšlenkami nechtělo zaobírat. Ale bylo to nutné. Nyní činím nový životní krok. Právě nyní. Dokážu tady žít? Bude ten život dobrý? Neměla bych pocítovat strach a nejistotu? Ano – to mě na tom zaráželo – nepocítovala jsem ani strach, ani nejistotu. Měla jsem sto procentně dobrý pocit. Věděla jsem, že jsem udělala dobré rozhodnutí a že ten nový krok je dobrý. A že dobrý bude i ten nový život. To proto, že ho budu žít po boku dobrého člověka – Paula. V duchu jsem se musela zasmát tomu, že mne vlastně znervózňuje právě ta přesvědčivá jistota, kterou nyní pocítuji. Při rozhodnutích, která jsem činila ještě před pouhými několika lety, jsem se vždy zmítala pochybnostmi nad správností svých řešení, kterých jsem měla pokaždé dvanáct do tuctu. Paul ve mně aktivoval něco, co mi dodalo vnitřní rovnováhy a klidu. Nedovedla jsem to sice přesně definovat, ale to vlastně nevadilo. Pohlédla jsem na něj a uvědomila jsem si, že díky němu jsem opravdu dospěla. V padesáti letech. Ještěže alespoň vůbec. Ostatně nikdy není pozdě! Usmála jsem se. Paul mi přejel dlaní po paži, jako by mě chtěl zahřát, a kalné ráno rozsvítil jeho bělostný úsměv. „Podívej!“ zvolal náhle a ukazoval někam dopředu. „Tamhle jsou! Bílé útesy doverské!“

Vždycky jsem si říkala, že to lidé s těmihle útesy přehánějí, ale v tom jsem se mylila. Pohled na ně člověku doslova vyrval dech. Zdálo se, že plují směrem k nám, vznešeně,

majestátní, i v ranním šeru oslnivě bílé, jako by svítily vlastním světelným zdrojem. Když jsme se přiblížili o něco víc, zahlédla jsem na jejich vrcholcích zelenou travu. A když se vzdálenost mezi námi a útesy ještě zmenšila, uviděla jsem na jejich jinak nedotčeném alabastrovém povrchu, který mizel v mořské hlubině, tu a tam i nějaký ten zachycený keřík či trs trávy, jenž se tam zmítal ve větru. O křídové útesy se rozbíjely mohutné vlny, jejichž zelená barva nyní ztemněla v téměř černou. Ta pokaždé zprůzračněla jako smaragd, když se s ohlušujícím burácením roztříštily o jejich bělostný povrch.

Nyní jsem pochopila, co tenhle pohled znamenal pro letce za druhé světové války, pro všechny, kdo se sem vraceli.

My máme Říp a Vltavu a Hradčany, ale tahle země s majestátními bílými útesy, to bude jiný šálek čaje, uvědomila jsem si.

Na další filozofování mi nezbyval čas, protože chraplavý lodní rozhlas, kterému navíc kusy hlášení odervával pořád vítr od tlampačů, přerývavě zachrchlal, že budeme za chvíli v přístavu, a ať se řidiči okamžitě dostaví ke svým vozidlům.

Vybavili jsme si, kde je náš citroen, a vyhledali ve spleti úzkých schodišťátek odpovídající palubu. Náš vůz stál na svém místě i s nákladem. Vklouzli jsme na sedadla a Paul obratně vykličkoval z lodi na pevninu.

„Vítej doma!“ řekl mi. Zdálo se mi, že má nějak zjihlý hlas. I mně se náhle vedraly slzy do očí. Dodneška skutečně nechápu, proč se mi právě v té chvíli vybavil před očima obraz *Jan Amos Komenský se loučí s vlastní*, který visel v babiččině parádním pokoji. Jan Amos na něm stál uprostřed

lesů, ruku přitisknutou na hrud', pohled upřený k domovinně, kterou opouštěl, na tváři bolestný výraz. Babička Jana Amose nesmírně ctíla a jako dětem nám, mým bratrancům a mně, vyprávěla spousty jímavých příběhů z jeho života, hlavně ten, jak si v cizině schovával pod polštářem nějaký záhadný objemný uzlíček. Když se ho lidé ptali, co že to pod tím polštářem má, vždy jim odpovídal, že ten nejcennější poklad. Je jasné, že se všichni doslova tetelili zvědavostí, co za cennost přechovává. Teprve po jeho smrti se přišlo na to, že je to prst z české země.

„Ten byl ale blbej!“ ozval se můj sedmiletý přídrzlý bratranec, když babička s dojetím dovyprávěla. Rozhíhňali jsme se. „Proč si nevezal nějaký peníze?“ Následovalo mlasknutí vydatného pohlavku. Babička s námi pak dlouho nemluvila.

Trochu jsem se zastyděla, že tu nestojím na břehu s rukou na hrudi a neupírám zrak k domovinně. Ovšem i na mne měl podobný okamžik přijít, záludně a ve chvíli, kdy jsem to opravdu nečekala. Tehdy jsme už dávno bydleli v našem domě a já vybalovala věci, které jsme přivezli z Prahy. Mezi jinými i žehličku s „českou“ šňůrou a zástrčkou. Anglické zásuvky jsou úplně jiné, jak také jinak, takže ji bylo nutné buď vyměnit, nebo používat donekonečna adaptér. Což byl dost problém, protože jsem měla pouze jeden jediný a ten jsem si vyhradila pro počítač. „Ukaž, já to vyměním!“ nabídl se Paul, vzal mi žehličku z ruky a šňůru od ní nelítostně ušmíkl. Zaječela jsem, jako by zaťal ty nůžky do mne. Nevím opravdu proč. „Co to děláš?“ zvolala jsem zoufale.

„Neboj! Já ti tu šňůru hned vyměním...“ Paul se odmlčel a pozorně se mi zahleděl do tváře. Zadumal se. Po chvíli řekl: „Vždyť se tam přece nevrátíš.“ Věděli jsme oba moc

dobře, že o šňůru od žehličky vůbec nejde. Náhle jsem Jana Amose chápala. Chtěla jsem být s Paulem, ale nechtěla jsem se vzdát českého života. Třímala jsem českou šňůru v ruce. Visela mi z prstů jako zvadlá větev. Tehdy jsem naplno pochopila, že mě čeká perná práce, chci-li vplout do proudu anglického života a zůstat přitom Češkou. A že to bude radostné i bolestné zároveň.

Z Doveru jsme vyrazili plni nové energie. Paul pojednal naši cestu jako výlet. „Nalevo Doverský hrad,“ hlásil mi. „Napravo...“ Jeho hlas mne příjemně ukolébával do sladké dřímoty. Ze všech sil jsem spánek odháněla.

Zapojili jsme se do mohutného proudu dopravy. Od Oxfordu nás dělily pouhé tři hodiny jízdy. Po těch nyní už téměř dvaceti, které jsme ujeli, a přibližně dalších dvou na *ferry* nám to připadalo zanedbatelné. Ale nebylo. Byla to ta nejdelší jízda, jakou jsme kdy zažili. Po nějaké chvíli se do obav, aby Paul neusnul, vmísila jakási hysterická euforie, a my se oba připojili silnými hlasy k velebné melodii linoucí se z autorádia. „*Rule, Britannia, Britannia rules the waves!*“ neslo se za naším autem. Mně se ten úctyhodný výběr důstojných melodií, které hrálo vždy hodně brzy ráno BBC, aby tak posluchačům připomnělo slavnou minulost britského impéria, moc líbil.

Projížděli jsme půvabnou, laskavou krajinou ostrova, nad jehož impériem kdysi slunce opravdu nezapadalo.

Konečně se před námi rýsovaly první věže Oxfordu. Oxford je vlastně tak trochu jako Praha, i k němu ty věže a vížky neodmyslitelně patří. Byl už bílý den.

Paul prokličkoval zahradami zezadu k Janetinu domu, abychom to měli blíž k zahradnímu domku. Vypnul motor

a opřel se do sedadla. „Jestli teď okamžitě neodpochodujeme do toho zahradního domku, tak tady usnu,“ prohlásil a hlas měl náhle unavený a slabounký.

„Tak honem!“ zvolala jsem, vyskočila z auta a spěchala za Paulem, kterému se podařilo vstát a vykročit po úzké klikaté cestičce k našemu útočišti. Odemkl velké francouzské okno, které fungovalo současně jako hlavní dveře. Domeček byl velice útulný, sestával z jedné velké místnosti, která sloužila jako obývací pokoj i ložnice, a z malé kuchyňky, komory a koupelny.

Na titěrném stolku uprostřed té vícefunkční místnosti trůnil talíř s nakrájeným koláčem. *Vítejte!* hlásal nápis vedle něj. *Ostatní jídlo je v lednici. Janet.* Ach ta Janet! Je to taková dobrá duše! Musím se u ní zastavit, jen co vybalíme nejnnutnější věci.

„Co kdyby sis šel lehnout, Paule, a já sem zatím nastěhuju to nejnnutnější z auta,“ navrhla jsem. Musel být nepředstavitelně unavený. Kolik hodin ta naše cesta vlastně trvala? Dvaadvacet? Pěťadvacet? Nedokázala jsem to spočítat. Myšlenky se točily v uspávajících kruzích.

Paul jen mlčky přikývl. Zamířil do koupelny, rychle se opláchl a pak se stočil na gauči do klubíčka. Přikryla jsem ho tlustou dekou, kterou nám tam Janet nechala.

„Áááá,“ vydechl slastně Paul, ale to už měl oči zavřené. Přitáhl si přikrývku až k bradě a ve chvíli spal. Sundala jsem mu brýle a chvilku pozorovala, jak se mu spánkem uvolňuje tvář.

Do práce! zavelela jsem si však po několika minutách a zamířila zpátky k autu. Vybrala jsem to nejnnutnější, co budeme potřebovat, a začala věci stěhovat do zahradního

domku, který se nepříjemně rychle plnil. Jako první jsem si přinesla laptop a položila ho na miniaturní stolek.

A pak, po několika cestách mezi citroenem a domkem, se mne náhle zmocnil pocit, jako by mě někdo vypnul, vypožil šňůru mé energie ze zásuvky.

Musím ještě za Janet! kladla jsem si na srdce. Jako bych tím uvolnila lavinu zodpovědnosti. A pak bych si asi měla sednout a sepsat alespoň základní body k organizaci naší svatby. Chtěli jsme ji mít hned začátkem června. Nyní byl sice únor. Ovšem čtyři měsíce zase nebyly tak dlouhá doba k přípravě svatebního obřadu v prostředí, kde jsem neznala takřkajíc vlastní „inženýrskou síť“.

Nohy i ruce mi však úplně zolovnatěly. Vlekla jsem se s nákladem po úzké cestičce k domku. Učinit sebemenší pohyb si vyžadovalo nadlidskou námahu. Víčka jako by mi tížily dva obrovské balvany. Seznam počká!, rozhodla jsem se. Složila jsem fůrku věcí uvnitř a zamířila zase k vozu, abych ho zamkla. Pak jsem se dopotácěla zpátky. Po chvíli jsem se trochu zmátořila, usedla ke stolku, otevřela laptop a připojila ho do sítě – adaptérem na ty atypické anglické zásuvky jsem se naštěstí vybavila ještě v Praze – a čekala, až se displej rozsvítí přátelským modravým světlem. V rychlosti jsem Janet napsala e-mail.

*Milá Janet,
dojeli jsme v pořádku. Mockerát děkujeme za laskavé přivítání! Zastavíme se, až se trochu zmátožíme z té cesty.*

*Srdečně zdraví
Hanka a Paul*

Chtěla jsem se v té zprávě zmínit alespoň o dni, kdy se u ní zastavíme, ale jen matně jsem si uvědomovala, že je asi začátek února, pravděpodobně středa, ale možná spíš čtvrtek, a podle toho pološera bude už pozdní odpoledne. Vypnula jsem laptop, natáhla se pod druhou deku a stočila se vedle Paula na gauč.

Hned zítra obvolám cukrářství kvůli dortu, květinářství, abych objednala kytice, pak musíme ještě zajistit svatební pozvání. Nemáme také prstýnky a Paul bude potřebovat svatební oblek. Musíme si promluvit se svědky a oddávajícím. Poté jsem si matně vybavila, že existuje nějaký starobylý zákon, podle něhož musí oba snoubenci bydlet v témže hrabství po daný počet dní, aby je mohli tamtéž oddat. Někteří lidé prý kvůli tomu bydleli pár dní v hotelu. Chtěla jsem se posupně zachechtat, ale nějak mi to nešlo, protože mne spánek už stahoval do sladkých, zrádných, vášných hlubin.

KAPITOLA DRUHÁ

„NAŠE SVATBA“

Nějaký sadista nám věnoval publikaci *Naše svatba*, která podrobně popisuje všechny náležitosti a pravidla, související s přípravami a průběhem svatebního obřadu. Oba jsme to považovali za milý, i když poněkud nejapný vtip. Do chvíle, než jsme se do této knihy začeti.

„Myslím, že by neuškodilo podívat se, co tady o tom píšou,“ navrhl jednoho deštivého odpoledne Paul. Choulili jsme se pod huňatou dekou na pohovce v pronajatém zahradním domku. Byli jsme navlečení do tlustých svetřů, ale i tak jsme se tetelili zimou. Janetin domek, jehož dvě stěny tvořila francouzská okna, byl bezvadný v létě, avšak koncem února jím protahoval ledový vítr. Navíc jsme s Janet nedokázaly seřídít elektrické topení, které bylo nastavené na jedenáct hodin večer. O jakéms takéms teple by se tu dalo hovořit tak kolem třetí čtvrté ráno. Voda se naopak ohřívala nonstop celý den. Při mytí rukou hrozilo opaření, sprcha hraničila téměř se sebevraždou.

„Proč ne,“ souhlasila jsem. Příručka nemůže uškodit.

Paul se zahloubal do textu a po chvíli nezávazně prohodil: „No já si myslím, že ta družička, to není zrovna špatný nápad. Mohla by ti držet kytici a tak.“

Doslova jsem mu vyrvala knihu z ruky. Křičela z ní na mne fotografie unyle se usmívající nevěsty, obklopené dvěma družičkami v barevně sladěných šatech a s totožnými kyticemi. Pak tam byl ještě nějaký chlapec, pod kterým hlásal popisek: PÁŽE. Rozezvonily se ve mně poplašné zvonky. Teprve nyní jsem si uvědomila, že jsme s Paulem svatbu sice probírali a shodně souhlasili, že chceme – v našem věku – prostý obřad. Ovšem nějak jsme oba pozapomněli, že asi bude existovat jistý rozdíl mezi „prostým obřadem“ v českém a anglickém pojetí.

„Já nevím... družičky..., to je spíš pro mladé nevěsty, nemyslíš?“ V textu jsem zrovna v tu chvíli našla něco, čím jsem mohla odvést pozornost jiným směrem. „Ale tohle vypadá dobře... družba! Organizoval by to všechno a po obřadu by nasměroval lidi na hostinu.“

Tentokrát se zatvářil kysele Paul. „Hmmm... Já vlastně také nevím...“ Chvilku si to nechával projít hlavou a pak mu k mému zděšení zaplálo v očích takové to nadšené světlo. „Ale ano, asi bych měl mít družbu! A už i vím, kdo by to mohl být.“ Dozvěděla jsem se, že má na mysli bývalého kolegu z práce, který žije sám, takže ho účast na svatbě zajisté rozptýlí. Navíc měl Kryštof nějaké blíže neurčené slovanské předky, což Paul považoval rovněž za plus – posílí se tím neanglický prvek na svatbě.

„Ostatně na tom se můžeme nějak dohodnout později. Podstatné je, že tě musí někdo vyvádát. To rozhodně obejít nemůžeme,“ oznámil mi rozhodným hlasem.

„Cože?“ vypravila jsem ze sebe ohromeně. „Vyvádát?“ Považovala jsem se za dospělou a celkem svéprávnou osobu, takže jsem neviděla jediný důvod, proč by mne měl někdo předávat Paulovi. „Já vím, co dělám!“

„To ano, ale je to taková hezká tradice. Navíc si myslím, že na tom bude trvat i vikář.“

Napadl mne další, celkem praktický důvod, kterým jsem kontrovala: „Sám víš, že mužští příslušníci naší rodiny trapně vymřeli. Nemá mě kdo vyvdávat. Na té svatbě nebudou žádní mí příbuzní – kromě nějakých vzdálených tetiček nikoho nemám.“

„Na to bude ideální Thomas!“ zajásal Paul. Thomas byl Paulův švagr, který pracoval jako špičkový manažer u jedné velké mezinárodní firmy. Přednedávnem se z přepracování a trvalého stresu zhroutil a byl dosud v neschopnosti. Zapojit ho do organizování svatby mi přišlo jako dost riskantní záležitost. Nechtěla jsem však Paula ranit, a tak jsem mlčela. Navíc jsem si uvědomovala, že bych měla být ráda, jestli to vyvdávání Thomas „vezme“ – mužští příslušníci naší rodiny opravdu vymřeli.

Paul byl muž činu – neváhal ani vteřinku, vyhrabal se z příjemně hřející přikrývky a vrhl se k telefonu. S Thomase mluvil dlouze a zasvěceně. K mému úžasu Thomase naše nabídka zjevně potěšila. Až ke mně se nesl jeho hluboký nadšený smích, burácející do sluchátka. Chvilku jsem poslouchala jejich hektickou konverzaci, ale potom jsem se zadívala na Paulův příjemný profil a nechala ubíhat myšlenky. Moc se mi líbila ta jeho podlouhlá štíhlá anglická tvář s pevnou hranatou bradou. Za skly brýlí mu zářily krásné hnědé oči. Nikdy jsem si nepomyslela, že tak pozdě v životě potkám někoho, s kým si budu tak dokonale rozumět. Pořád se mi to zdálo trochu jako zázrak a pořád jsem se bála, že se mi to vše rozplyne pod rukama jako krásný sen. Někdy jsem se probouzela kolem čtvrté do opravdu kalného šedého

rána a celá zmatená jsem si musela v hlavě rovnat, že jsem skutečně v Anglii, skutečně v zahradním domku kamarádky Janet a že se skutečně chystám na svatbu s Paulem.

Pohled mi zabloudil ven, kde čtverce rozsvícených oken vrhaly pruhy světla na Janetin dokonale sestříhaný trávník. Tetelily se v něm, přestože byla ještě zima, první petrklíče a modřence. Golfský proud dělá prostě divy. Jestlipak se my někdy domůžeme vlastní zahrady, vlastního domu? Dostala jsem se do zajetí chmurných myšlenek. Z koupě domu, který jsme si před pár dny vyhlédli v Oakley, totiž nakonec sešlo, protože majitel vyhnal cenu nemovitosti do nepříjemné výše. Bylo jasné, že s námi tu hru o peníze bude hrát dál, protože pochopil, že chceme získat střechu nad hlavou co nejrychleji. Nehodlali jsme se však s Paulem nechat vydírat – a pak, ten dům v Oakley nebyl přesně to, co bychom si oba představovali. Paul nyní dostal nabídku na nemovitost v Hinstonu. Ještě jsme se tam nezajeli podívat, protože jsme to vlastně dosud zvažovali. Hinston byl opravdu dost odříznutý od okolního světa, i když nebyl zase od Oxfordu tak daleko. Nebyl tam dokonce ani malý krámk, a když se Janet doslechla, že tam nemají ani tradiční hospůdku, tak jen mávla pohrdlivě rukou.

Paul domluvil, obrátil se ke mně a začal na mne chrlit radostné novinky.

„Je to výborné! Thomas tě vydává!“ radoval se. „Nejen to – promluvil jsem s ním také o družičce. Myslí si, že Rosie je na to jako stvořená!“ Rosie byla Paulova neteř a byla to vyhlášená nonkonformistka. Bylo jí asi tak kolem dvaceti. A co si myslela o někom starším pětadvaceti, to raději nebudu rozvádět. Nás však vzala s Paulem na milost, neboť jí asi

zaimponovala naše láska přes Kanál. Já jsem jí navíc přivezla modrý lak na nehty, který zrovna v její věkové skupině letěl, čímž jsem se vyčlenila z kroužku fosilií, kam obvykle šmahem řadila ženy mého věku. Rosie bude na svatbě osvěžujícím prvkem, neboť je schopná dostavit se se zeleným přelivem na hlavě.

„Pravda, bude se muset trochu ohlídat. Víš, jako aby si koupila vhodné šaty a tak.“ Paul se po těch slovech odmlčel. Na tváři se mu rozléval výraz hlubokého uspokojení a já byla celá zvědavá, s čím přijde nyní.

„No – a pak bude mít Thomas řeč. Samozřejmě až potom, co promluví já a po mně družba...“

Řeč?

„A proč, prosím tě? Chápu, že proneseš něco ty, ale ti ostatní...“

„Je to taková milá anglická tradice... Podívej, tady se o tom zmiňují i v té knize...“ nalistoval rychle odpovídající stránku. „Při té příležitosti nás s Thomasem napadlo, že by bylo hezké, kdybys nějakou řeč pronesla i ty.“

Ach! Paul neznal vztah Čechů k proslovům a řečnění vůbec. Jak by také mohl? Zahleděla jsem se mu do rozzářených očí. Jak bych mu však dokázala něco odmítnout?

„Ano,“ vypravila jsem ze sebe. „To je opravdu moc hezký nápad.“

Bylo opět jedno z těch kalných rán a na sklo střešního okna v miniaturní kuchyňce Janetina zahradního domku něžně ťukaly kapky vytrvalého, pozdně únorového deště. Choulila jsem se na skládací zahradní židli a do páry stoupající z pořádného hrnku silné kávy se mísil můj mrazivý